

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

III. Norinbergenses religionem mutant, inuito Bambergensi Episcopo,
abolito[ue] Catholicæ fidei exercitio, Osiandrum, mutationis autore[m],
superintendentem constituunt Marpurgum ad Colloquium ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO

1523.

Mutat ritū
& religionem.

Ann. 1523.

religionis semina cupidè suscepit. Vnde reuersus domum, de mutatione rituum & religionis per Borussiam instituenda cogitare coepit, cuius anno sequente 1523. sub visitationis umbra factum est initium. Hoc verò consilium dubium nō est, quin ab Oliandro promanarit; cui non iniuria defectionem istius Principis à fide maiorum, ab ordine Teuthonico, ab Imperio Romano acceptam ferimus.

III.

*Chyt. in
Sax. p. 325.
Ann. 1524.
Norinberga
mutat
religionē.*

Eius primi
autores.

Ab Episcopo
ad forū
citantur.

Sed frustra.

Cæterum cum animos hominū docendam occupasset, & desiderium illis iniecisset nouandorum rituum, tandem anno 1524. mense Iunio in Ecclesijs Parochialibus Norinbergæ religio primum mutata fuit. Quam ad rem non parum attulit momenti quorūdam ecclesiasticorum defectio, inter quos primi nominis fuerunt Georgius Besslerus, & Hector Bohemus, hic ad Sanct. Laurentium præpositus, ille ad S. Sebaldum; quorum non consensu modo, sed & opera studioque religionis mutatio fuit introducta. Ea res mouit Bambergensem Episcopum ad cuius iurisdictionem ecclesiasticā Norinberga pertinet, vt citaret istos ad reddendam facti sui rationem. Illi verò, vt intentatam actionem eluderent, ad commune hæreticorum perfugium delapsi, diuini Verbi laruam obijciunt: Idq; ex Oliandri consilio, qui Lutheri placita Norinbergensibus obtruserat, honesto Euangelij scripturæq; sacræ titulo, velut operimento quodam obuoluta.

Cum

Cum feliciter cessisset hæc machinatio, ANNO 1524. Consilium Osiandri de mona- steriis euer- tendis. Disputatio de religio- ne præsi- di- bus Luth- eranis.
 ceptum est Osiandri suafu de monasterijs etiam euertendis cogitari. In ijs enim supererant adhuc viri religiosi, qui non minus constanter, quàm strenuè turbulentis nouatorum conatibus obsistebant. Cum his ex Osiandri instinctu anno sequente disputatio fuit instituta de religione, in qua Lutherani iudicis simul & actoris partes egerunt; quemadmodum in huiusmodi disputationibus fieri consuevit.

Decretum igitur, vt in monasterijs cõcio- Decretum de mutãda religione.
 nes Catholicæ, diuinusq; cultus, quæ per manus traditum à maioribus acceperant, deinceps ommitteretur, vtq; sacerdotes & monachi deserto ordine, habituq; mutato ciuibus permixti viuerent, ijsdẽ, quibus illi publicis oneribus ferendis obnoxij. Hos igitur, sacerdotes inquam, & religiosos voto perpetuæ castitatis obstrictos, in eundem cum secularibus redegerunt ordinem, eosque deinceps habitu, vitæ genere, statu, rebus demum omnibus ciuibus suis pares esse coegerunt, Lutheri ductum secuti, qui non modo sacros canones exusserat, & monialem domum duxerat rupto voti vinculo, sed & persuasus à diabolo, nullum esse sub euãgelio, vel noua lege sacerdotium externum, scriptis publicis inculcarat.

Atque hæc quidem Osiandri consilio nutuq; Norinbergæ peracta fuerunt; qui vt scientia & mentis elatione, ita & autoritate Oslander superinten- dens No- rinbergen- sis.